

Mino Võromaa 33

1.–3. klass

1. kotus

Nii sai Jennifer hindäle sõbra

Jennifer om üts torrõ elläi. Tä eläs naabridõ man. Pinikese perremiis om naabrimiis Kaido. Naabrimehel om ka kuus kassi. Mullõ miildüse timä kassikõisi nime. Nuu omma Beibe, Emili, Kessu, Tilidon, Sipsik ja Liisbet. Kuna pinikene eläs kuun kuvvõ kassiga, sõs om tä är opnu hiiri püüdmise. Timahavva om jo noidõ jüräjidega esieränis pallo murõt. Tüküse peris tarrõ.

A no õks Jenniferist. Ma tõtõstõ pelgä pinne ja armasta väega kassõ. Ma käü õks vaihõpääl naabri kassõ kaeman ja vii näile ka midägi suuperäst.

Ütel pääväl lätsi jäl kassikõisi kaema ja näi, et naabri Tiiu lätt Jenniferiga jalotama. Mul halgat' pään mõtõ, et lääs ka üten. Võti julgusõ kokko ja küsse naabrinaasõ käest, kas ma või ka üten tulla. Ega ma jo Tiiut es pelgä, õks Jenniferi. Tiiu oll lahkõhe nõun. Jalotuskäügi aigu sai ma pakku Jenniferile makjust, mille Tiiu-tädi oll üten võtnu. No ausalt tunnistadõn om õks peris hirmsa, ku piät uma kae pini kihvulõ nii ligi ajama. Olõ takastperrä uhkõ, et säändse tüküga toimõ sai. Es juhtu midägi hullu! Pini limpsas pehmele mu kätt, käsi sai õnnõ veidü likõs. Nüüt andsõ Tiiu Jenniferi rihmapiten mu kätte. Piät ütlemä, et tuu miildü mullõ väega. Ma saiõ arvo, et Jennifer om sõbralik, sõnnakullõja ja rõõmsa pini. Jalotuskäük oll ekäpiten lustilinõ. Nii sai ma pinipelgüsest jako.

Suvõ joosul sai nii mõnigi kõrd Tiiu ja Jenniferiga jalotuskäük ette võetus. Juhtu todagi, et Tiiu ja Kaido lubasiva mul ütsindä kuun piniga kõndma minnä. Sai ka tuu tüküga toimõ. Sõbõr liput handa ja hüpäs hääst meelest üles. Tõtõstõ oll pinikene egäte hää ülevänpidämise. Es murdlõ, kullõl sõnna ja tiinse mu käest tuu iist pallo makjuisi.

Põrõhõlla olõmi kats parõmbat sõpra.

Mari-Elle Kont

Põlva kuul, 3. klass

juhendaja Marju Lepasson

2. kotus

Suur saak

Taa lugu juhtusi ütskõrd talvõaol. Ma istsõ köögin lavva takan, sei hummoguputro, kai aoviitõs aknõst vällä. Äkki näi – ohoo! – sääl om tõisigi, kellel kõtt tühi!

Aia veeren purõliva kats varõst saiatükü peräst, mis paistu ollõv õigõ suur. Peräkõrd krabasi üts kaklõja saiatükü hindäle noka vaihõlõ ja kerkü õhku.

„Suur saak! Suur saak!“ jõudsõ ma mõtõlda, selle et saak oll kae et suurõmb ku varõs esi. A nokatäüs jäi varõsõlõ silmi ette ja tä linnas umbropsu – pääasi, et oll söõgi hindäle saanu. Säälsaman põrgas varõs paraja huuga vasta ravvast värehtit niimuudu, et esi sattõ ütele, a saiatükk tõõsõlõ poolõ.

Mullõ tekk taa kakõlus nalja, nii et pudrosüümisega oll tegemist. A vaesõl varõssõl kül naljatujjo es olõ. Sai vast haigõtki tõõnõ. Tä kogosi hinnäst veidükene aigu aia takan tii pääl ja kai sis, kuis minemä sai.

Varõs um tark tsirk, küll ta arvu sai, et suur tükk aja suu lahki.

Olimar Jaroslavski

Vilustõ põhikuul, 2. klass

juhendaja Aasa Liiv

3. kotus

Kae, seo oll oppusõs!

Ütel sumbõdsõl süküskuu pääväl, ku ma koolist kodo jõudsõ, kõnõl imä mullõ säändse luu:

„Säädse ma su väikuvelle Roberti suurdõ tarrõ põrmandu pääle autidõga mängmä. Esi lätsi vannitarrõ, et must mõsu massinahe laati. Sortsõ ja panni musta rõiva massinahe, mõsuvahendi kah ja massina käümä. Esi tuli vannitarõst vällä. Kistuti tulõ ja tõmmassi ussõ kinni. Suurdõ tarrõ jõudõn es olõki Robertit vaiba pääl mängmän. Ma naksi pojakõist otsma. Kai latsitarrõ, suurõ vele tarrõ, lavva ala, kapi taadõ, küüki, magamistarrõ. Robertit es olõ koskil. Hõiksõ ja kuulsõ vagast hellü, a es saa arvo, kost tuu helü tulõ. Kai joba, kas väläuss

om õks kinni: viimäte pässi Robert ussõst vällä?! Ei kedägi sää! Hiitü joba peris är. Hõiksõ ja kuuldsõ nüüt jo kimmähe, et helü tulõ vannitarõst. Tei vannitarõ ussõ valla ja näi väega suuri ja ligõhit silmi hindäle pümmest vannitarõst vasta kaeman. Robert rõõmust, ma sai timä likõ silmä hindäle ja lassõ mõnõ hirmu-rõõmupisara. Kuis ma külh es kuulõ, es näe, kunas väikumiis vannitarrõ tull.“

Oppusõs olku, et ei tohe väikut last silmäpilguski tähelepandmisõlda jättä.

Kirke Jaakmees

Põlva kuul, 3. klass

juhendaja Marju Lepasson

Sannajutupreemiä

Kuis mi suidsusanna teimi

Olli peris väiku, ku imä esäga kõnõli kõõgin, et sann om vaia vallalõ võtta ja üle kaia. Küsse sõsara käest, kas tä tiid, mis tuu tähendäs. Timä es tiia ja ma jäie uutma, konas tuud sanna vallalõ naatas võtma.

Nii umbõs jüripäävä paiku võtt esä suidsusannalt eterniidi maaha, all oll katskinõ lastukatus ja määnü roovitus. Esä näost oll nätä, et tälle ei miildü ka sanna saina: palk pudõsi lakja, õnnõ unik määnüt puti jäi perrä. Esä ja imä panni sanna saina unikudõ ja maituli oll umast käest olõman. Naabri tulliva nõialuudõga meile küllä, imä tekk hääd süvvä ja nii mi lõkkõ veeren ollimi. Naabrinaanõ, kiä oll mi majast peri, kõnõl, kuis tä siin sannan om käünü ja kuis pidi kavvõst vett tuuma, selle et nii kaiv ku lump olli tühjä.

Tuusama keväje uursõ esä palkmaja ehitüse kotsilõ nii raamatust ku ka internetist. Talvõl oll umast mõtsast palk lõigat. Mi kõik kuursõmi palkõ. Üte hummugu, ku päiv olõ õs viil nõsõnu, tull üts külämiis mi poolõ ja näüdäs esäle, kuis varra raku. Edimäst rita varasi esä peris kavva. Mi sõsara ja imäga tõimi umast suust suurõ vanni ja kotiga sammõlt, et vara vaihõlõ toppi. Sügüses olli saina pistü, a lumi tull nii kipõlt, et katusõsarikiid es jõvva pääle panda. Tüü saisõ terve pikä talvõ. Esä tekk tuudaigu muid ettevalmistuisi.

Keväje tull esäle sõbõr appi ja avit sarika ja roovitusõ pääle panda. Sõs nakas esä lastu lüümä. Tuu om peris väsütäv tüü: parajas lõiku ja veidükene kuuri ja sõs kõik ka roovitusõ

pääle viia, paika panda ja kinni lüvvä. Peris kuud aigu es lää, a kavva iks. Sann jääs paaris talvõs vaoma, üteli esä lõpus. Ma arva, et täl sai viländ, et kats suvvõ es saa tä muud tetä ku sanna. Vaihõl, ku talvõl midägi tetä es olõ, käve ma sanna man ja lõiksi vara vaihõlt sammõlt. Esä tekk seeni keresse.

Ku sann oll ilustõ vaonu, lõigati aknõmulgu sisse, raoti ussõava parras. Esä sõbõr, kinkal om hää käsi puutüün, tekk aknõ ja ussõ. Vanast sannast olli perrä jäänu sepä tettü ussõhinge, nuu kobist esä üle ja pand ette.

Mi talu nimi om Suurõlumbi, a lumpi olõ õi, õnnõ kinni kasunu suut, nigu imä ütles. Seo keväje lask esä kõrraligu lumbi kah kaiba, et murupääline kuiv püsünü. Üte suvõga tull vesi sisse, õnnõ veidükene muanõ om. Ma püüdse mõnõ kogrõ ja tõi nuu kah lumpi. Imäle tuu es miildü. A no kost ma tuud parõmbat kalla võta, ku es tulõ õngõ otsa!

Sügüse kuursõmi kuun esäga kelbäplangu är ja leimi kelbä kah är. Lava sai paika, paar väikut pinki ja sann ollgi valmis. Nüüt saami egä puulpäävä sanna küttä, lõunu visada ja lumpi karada.

Mul om väega hää tunnõ, et mu esä tekk pia ütsindä meile vahtsõ suidsusanna. Seo suvõ om mul plaanin esi imäle kanakuut ja aid tetä. Tuu om mu ja imä suuv olnu joba kavva. Tuu ei saa ka väega rassõ olla – ma olõ joba onni ehitänü ja sannaehitüse man ollu.

Art Raju

Kääpä põhikuul, 3. klass

Kodojutupreemiä

Mu kodo

Mu kodo om Võromaal Antsla vallan Kõlbi külän. Mi talon omma elomaja, ait ja sann. Lemmikeläjä omma kah: üts kass ja kats jänest, kedä mi väega hoiami. Jänese söövä haina, kass krõbinit ja rottõ.

Mi koton kasus illos saa-aastanõ park. Sääl omma saarõ, tammõ, vahtrõ, pähnäpuu ja väega jämme hõpõpaiu. Minevä aastaga süküstormi aigu murdsõ tuul maha kolm saarõpuud ja üte uibu. Pargipuiõ all ma näi ütskõrd rebäst ja kitsi.

Pargi all om kolm väikut tiiki. Üten noist om läte, kost saa algusõ väiku oja. Lättest saami mi uma joogivii. Ku elektri är juhtus olõma, sõs ei olõ meil vii kättesaamisõga määnestki hätä.

Kirke-Mai Kambek

Kuldri kuul, 3. klass

juhendaja Hilja Varov

Sõbrajutupreemiä

Kuis Liisa hindäle sõbra sai

Elli kõrd üteh väikuh kõllatsõh majah tütrik nimega Liisa. Tä tahtsõ hindäle väega pinni. A tä vanõmbaq ütliq egä kõrd: „Sa es mõistnu timä iist huult kandaq, ja ega miiq kah tuud tegemä ei nakkaq.” Liisa oll’ sis väega kurb.

Nii jõudsõ pikä ao peräst kätte Liisa sünnüpäiv. Tä sai õnnõ üte paki, minka seeh olliq väikuq mulgukõsõq. Ja tuu pakk liigaht’ hinnäst. Ku Liisa paki vallalõ tekk’, hüpäs säält vällä üts väiku kutsik. Liisa oll’ väega õnnõlik ja kallist’ umma immä ja essä. A kõgõ rohkõmb kallist’ tä umma väikut hellepruuni kutsikut.

Liisa pandsõ umalõ kutsikulõ nimes Repä, selle et timä meelest oll’ tuu väega armsa nimi. Tä pandsõ Repäle egä hummok ja õdak süvväq ja käve timäga jalutamah. Ja egä kõrd, ku tä oll’ vajaliguq aśaq ärq tennüq, ütliq tälle imä ja esä: „Näet, ku võlssi mi arvssimi, sa mõistat väega häste timä iist huult kandaq!” Ja Liisa üteli sis rõõmsa helüga Repät kallistõh: „Muidoki mõista!”

Tuulõ Iva

Tarto Waldorfgümnaasium, 3. klass

juhendaja Sulev Iva

Luulõpreemiä

Mino kiisu

Mul kotoh till'o kiisu,
kel jalah valgõ' viisu'.
Viirdüs ringi nigu' pall',
tälle mekis lihapall'.

Tälle ullust tetä' miildüs,
hädä sai lillipotti tettüs.
Kriipsõ katski mino nõna,
lavva päält är' tõmmaś lina.

Kipõ om tä püüdmä hiiri,
imä ümbre tege tsiirõ.
Sääne omgi mino kiisu,
timäldä mu aig ei liigu'.

Sirendi Marten
Miktämäe kuul, 3. klass
juhendaja Vello Jüriöö

Luulõpreemiä

Süküs aian

Ubina kütse uibupuul,
ploomipuiõl ploomi.
Külm ja kõva süküstuul
maaha näid säält pild.

Võta korvi, lää aida,
kokko võta saagi,
pangi naa eräle korja,
midägi vällä ei praagi.

Ubina ja ploomi ilosa
keevä pliidil moosis.
Pehme sai ja makus muus
talvõl hää omma kuun.

Delisa Kuuskla
Osola põhikuul, 3. klass
juhendaja Kristina Siska

4.–6. klass

1. kotus

Rehekuu maru Võromaal

Ütskõrd pümmel rehekuul
mülläs Eestih marutuul.
Murdsõ puid ja lahksõ saiba,
linnut katussit ja aida.
Maja pümme, liini maan,
elektri lännü Võromaal.

Uudissihe kirot Mirjam:
„Lõuna-Eesti eläs pümmen.“
Riigimehe pruuksõ suud:
„Sääne asi meile uus!

Veidü rahvast, mõni puut –
kahjo olõ-õi väega suur,
ütskõrd tulõ jälki vuul.
„Aigu om!“ teil egäl puul!“

Nele Kallas
Kääpä põhikuul, 5. klass
juhendaja Liina Palgi

2. kotus

Kae, seo oll oppusõs

Elli kõrd poiskõnõ. Tä oll kõik aig telefonin ja tedä es huvita miäki muu.

Ütskõrd kässe esä poiskõsõl puid tuvva. Väikumiis es viisi ja üteli: „Vanastõ tõiva puid latsõ, täambädsel pääväl ei olõ-i taa inämb nii.” Ja es tuuki puid.

Ildamba kässe imä poiskõsõl anoma är mõskõ. Poiskõnõ üteli: „Vanastõ mõksõva anomit latsõ, täambädsel pääväl olõ-i taa inämb nii.”

Varsti läts poiskõsõl kõtt tühas ja tä juusksõ tarrõ, kon vanõmba istsõva telefonin. Poisiklutt küsse imält, kuna tä süvvä nakas tegemä. „Vanasti teivä imä süvvä, täambädsel pääväl olõ-i ei taa inämb nii moodun,” vastas imä ja toimõnd uman telefonin edesi.

Poiskõnõ läts küüki ja kaiõ kõik kapi läbi – süvvä es olõ midägi, mis tälle miildünü. Tä läts vanõmbidõ manu tarrõ tagasi ja üteli esäle, et tuu poodin käüssi ja süvvä toosi. Esä vastas: „Vanastõ tõiva vanõmba poodist leibä-saia ja muud söögipoolist, seo ilma aigu olõ-i taa inämb nii.” Ja mängse telefonin edesi.

Poiskõsõots läts umma tarrõ. Kõtt oll väega tühi ja tä es taha inämb esiki telefoni puttu. Tä ronisi sängü ja mõtõl pikalt, kas elo oll parõmb vanastõ vai om parhilla.

Hummogu olli õnnõs vanastõ-vanõmba tagasi ja pääle hummogusüüki mõksõ poiskõnõ kipõstõ tassi-taldrigu puhtas ja läts kuuri puiõ perrä...

Kerttu Rätsepp
Orava kuul, 6. klass
juhendaja Maarika Kaldmäe

3.–4. kotus

Jutt kavalast rebäsest ja sulatsõst

Tegeläse: perremiis, kuri pernaanõ, Jaanos, kavval repän, jänes, lammas, kahr, kõnõlõja

Kõnõlõja: Ütskõrd ammu elli üts miis, kelle nimi oll Jaanos. Jaanos oll sulanõ. Täl oll pernaanõ, kiä muudku kammand ja käsot.

Kuri pernaanõ: Jälki om lammas vällä ajamalda. Järgmine kõrd saat tuu iist nuhelda.
(*Marss kurjalt minemä.*)

Jaanos (*lätt ohatõn lamba mano ja ist pingi pääle*): Oh minno! Ku viil kõrra unõhta, saa kere pääle. Piässi midägi ette võtma.

Lammas (*tulõ Jaanosõ mano*): Mää, Jaanos, ma või sullõ nõvvu anda. (*Väiku vaih. Jaanos uut huviga.*) Mine mõtsa ja hõika kõva helüga: „Jänes, jänesekene, väiku uti sõbrakõnõ, tulõ vällä!”

Jaanos: Hää külh. Ma sõs proovi. Aiteh abi iist! (*Aja lamba är.*)

Kõnõlõja: Jaanos nakas mõtsa poolõ minemä ja pomisi hindämiisi.

Jaanos (*pomisõs*): Ei tiiä, kuis tuu jänes minno avita saa. (*Imehtelen.*) Kae noh! Olõgi mõtsan. Kaemi, midä tarka tuu jänes mullõ üteldä mõist. „Jänes, jänesekene, väiku uti sõbrakõnõ, tulõ vällä!”

Kõnõlõja: Jaanos es näe edimält midägi. Tegelikult kuulsõ jänes külh, ku Jaanos hõigas, a tä tahtsõ teedä, kiä hõik – ega tuu viimäte jahimiis ei olõ. Ku oll nätä, et ei olõ jahimiis, karas jänes puhmast vällä.

Jaanos: Tohoh! Kost sa vällä kargsit?

Jänes (*rõõmsahe*): Ma kargsi puhmast vällä! (*Veidü tõsitsõmbalt.*) A mis sa tahtsõt?

Jaanos: Ma tulli siiä selle, et mul om murõ. Ma olõ sulanõ.

Jänes (*ütles vaihõlõ*): Tuud ma tiiä.

Jaanos: Mul om pernaanõ, a tä om veidükese kuri. Mul jäi lammas vällä ajamalda ja pernaanõ lubasi minno nuhelda, ku viil kõrd unõhta. Ma mõtli, et äkki sa saat minno avita.

Kõnõlõja: Jänes mõtõl ja mõtõl. Jaanos arvas, et tä ei kõnõlõ midägi, ja mõtõl är minnä, a sõs tekk jänes suu vallalõ.

Jänes: Ma ei tiia külh säänest nõvvu, millest kassu olnu, a äkki saa mu sõbõr kahr sinno avita. Ku tahat tedä kutsu, hõika kõva helüga: „Kahrukõnõ, vadõrikõnõ, jänese sõbõr, miisüüja, tulõ vällä!”

Jaanos: Aiteh, ma sõs proovi.

Kõnõlõja: Jänes läts är ja sulane tekk, nigu jännes oll opanu.

Jaanos: Kahrukõnõ, vadõrikõnõ, jänese sõbõr, miisüüja, tulõ vällä!

Kõnõlõja: Es lää kuigi kavva aigu, ku kahr tull, a tä oll nii suur, et vaene Jaanos hiitü väega.

Kahr: Kiä tan hõik?

Jaanos (*avvupakligu helüga*): Tere pääväst, esänd kahr! Ma hõiksi.

Kahr: Ahah, a är minno peläku, ma ei tii sullõ midägi kurja. (*Asjaligult.*) A mis sa tahtsõt?

Jaanos (*õks veidi peläten*): Ma tulli siia tuuperäst, et su sõbõr jännes saatsõ minno.

Kahr (*rõõmsahe*): Ohoh! Olõ hää miis, ku tõõnõkõrd tedä trehvät, mõmm, vii mu puult tervüisi!

Jaanos: Ma olõ sulanõ...

Kahr (*ütles vaihõlõ*): Mõmm, tuud ma tiia.

Jaanos: Mul om pernaanõ, a tä om veidükese kuri. Mul jäi lammas vällä ajamalda ja pernaanõ lubasi, et ku ma viil kõrd unõhta, saa kere pääle. Ma tan mõtli, et äkki saat sa minno avita.

Kõnõlõja: Kahr mõtõl ja mõtõl ja Jaanos arvas jälki, et kahr ei kõnõlõ midägi, a sõs tä tekk suu vallalõ.

Kahr (*mõtligult*): Mõmm, mul tull mõtõ. Mõmm, läämi murrami tä eläjä maaha.

Jaanos (*hiitüinult*): Ei tohe, sõs saa ma viil rohkõmb nuhelda.

Kõnõlõja: Kahr mõtõl jälki kavva ja sis oll täl vastus valmis.

Kahr: Mõmm, ma ei mõista muud üteldä, ku mine hummõn vadõr rebäse mano, timä mõist vast sullõ nõvvu anda. Tima kutsmisõs hõika: „Vadõr repän, kahru sõbõr, tulõ vällä!”

Jaanos: Aiteh, kahruesänd, ma sõs hummõn proovi. (*Kahr lätt är.*)

Jutustaja: Jaanos astsõ kodo poolõ ja arot hindämiisi.

Jaanos: Koton saa ma kimmäle tõrõlda, et nii kavva är olli.

Kõnõlõja: Ku Jaanos niimuudu arot, hüpäs jännes äkki tii pääle.

Jaanos: Tohoh, är hiidütägu!

Jänes (*rõõmsahe*): Hihihii! Anna mullõ andis!

Jaanos: Aa, kahr saatsõ sullõ tervüisi.

Jänes: Aiteh, mõtli õkva tälle küllä minnä. (*Juusk är.*)

Kõnõlõja: Jaanos astsõ kodo poolõ ja mõtõl, miä koton saa.

Jaanos: Ma sa kimmäle tõrõlda.

(Koton.)

Kuri pernaanõ: Kos sa kõik aig ollit? Kõik tüü omma tegemälda. Sa ei saa täambä maada, sa tiit tüüd! (*Marss kurjalt minemä.*)

Jaanos: Oh minno, inämp ei saa maada kah, piät tüüd tegemä.

(Hummok.)

Kuri pernaanõ: Õks om hain vaheldamalda ja lambalõ ette kandmalda, nuhelda tahat saia vai? (*Lätt är.*)

Jaanos: Ma piät õkva mõtsa minemä, muido saagi nuhelda. (*Juusk mõtsa.*)

Jaanos: Vadõr repän, kahru sõbõr, tulõ vällä!

Kõnõlõja: Ja kae imeht – ollgi repän sää!

Jaanos: Tohoh, kost sa vällä kargsit?

Kavval repän: Tulli säält, kost tulli. A mis sul vaia om?

Jaanos: Ma olõ sulanõ, ma tiiä, et sa tiiät tuud, et ma sulanõ olõ. A mul om pernaanõ, tä om kuri ja lubasi minno nuhelda, ku ma midägi tetä unõhta. Ma tan mõtli, et äkki sa, kavaluisi meistri, mõistat avita.

Repän: Hm, ma arva, et mõista. Kullõ nüüd, mine kodo ja ütle perremehele, et tahat är minnä. Sõs taht perremiis sinno tagasi ja küsüs, mille sa tahat är minnä. Sa kõnõlõt uma murõ är ja perremiis avitas sinno.

Jaanos: Aiteh, ma sõs proovi.

Kõnõlõja: Jaanos läts joosuga kodo ja õkva perremehe mano.

Jaanos: Ma taha är minnä.

Perremiis (*väega hiitünult*): Mille?

Jaanos: Selle, et su naanõ lubasi minno nuhelda, päälegi tulõ tüüd kõik aig mano, a süvvä saa väega, väega veidü.

Perremiis: Ahah. Ooda veidü, olõ viil üts päiv, sõs otsusta. Nüüd võit hinnäst magalõ säädi.

(*Pernaanõ ja perremiis umavaihõl.*)

Perremiis: Kuulõ, sa käüt mi suladsõga väega halvastõ ümbre.

Kuri pernaanõ: Ei olõ ma tääga halvastõ ümbre käünü.

Perremiis: Är võlsku, naanõ! Ma esi eelä kuuli. Nüüd taht sulanõ är minnä. Kullõ nüüd! Ma lää ja anna suladsõlõ hummõn süvvä ja tüüd, a sa läät põldu kündmä.

Kõnõlõja: Pernaanõ pruuvsõ vasta vaiõlda, a mis sa õks vaidlõt, ku kiäki vällä ei tii.

(Perremiis ja pernaanõ läävä är.)

(Hummok.)

Jaanos: Oeh, külh ma magasi häste. No saami teedä, kas reinuvadõri plaan läts kõrda. *(Lätt süümä.)*

Jaanos: Ohhoo!

(Laud um hääd-parõmbat täüs.)

Perremiis: Noh, Jaanos! Magasit häste vai?

Jaanos: Magasi külh.

Perremiis: Süvvä tahat?

Jaanos: Taha külh.

Perremiis: No tulõ istu sõs lauda!

Jaanos: Hää külh! *(Nakkas süümä.)*

Perremiis: Täämbä anna ma sullõ tüüd. Kõgõpäält piät sa rihavarrõ valmis tegemä.

Jaanos: Hää külh! A ma lää käü edimält mõtsan.

Perremiis: Mine, mine!

(Jaanos lätt mõtsa.)

Kõnõlõja: Ku Jaanos mõtsa joudsõ, oll reinuvadõr tedä joba uutman.

Kavval repän: Noh, kas mu plaan läts kõrda?

Jaanos: Läts külh.

Kavval repän: A ütle tõisilõ kah aituma!

Kõnõlõja: Jaanos näkk, et kõik eläjä olli säääl. Tä läts ja surusi kõigil kõrdamüüdä käppä.

Jaanos: Aiteh, väiku utikõnõ! Aiteh, jänes! Aiteh, vadõr kahr! Aiteh, kavval repän!

Kõnõlõja: Niimuudu saigi Jaanos õnnõligus. A mis sai pernaasõst? Pernaanõ lätski tõõsõ hummogu põldu kündmä ja oll pääle päävätüüd pallo lahkõmb. Ja ku nä viil är olõ-õi koolnu, eläse nä õnnõligult elo lõpuni.

Liisbet Rõõmusoks

Haani kuul, 5. klass

juhendaja Kersti Leit

3.–4. kotus

Kuis mu vanaimä kahru näkk

Mullõ miildüs vanaimä juttõ kullõlda. Üts näist oll sääne. 1958. aastal oll mu vanaimä ütsä-aastanõ. Aasta varramba oll Tsiberist kodomaalõ tulnu naabripere, kiä oll sinnä saadõtu prii küüdiga 1941. aastal. Näil oll tütar Riina. Mu vanaimä ja Riina mängsevä ütenkuun. A tuul aol teivä kõik latsõ joudumüüdä tüüd kah.

Oll suvi ja illos hainaaig. Mu vanaimä ja Riina olliva karjan. Sääl lähkül oll suur org, kos allpuul oll hainamaa. Tütärlatsõ mängsevä karja man ja ajasiva niisama juttu. Äkki pistse Riina rüükmä: „Kahr tulõ, kahr tulõ!” „Kost?” küsse vanaimä. Riina näüdäs käega oro poolõ. Säält paistu suur pruun ja karvanõ elläi.

Vanaimä ja Riina panni kodo poolõ juuskma. Latsõ seletivä läbi iku mu vanaimä vanaimäle, et kahr tulõ mäest üles. Vanaimä es usu latsi juttu ja ütenkuun minti lehti mano tagasi. Sääl kai vanaimä oro poolõ ja nakas naarma. „Kaegõ, latsõ, sääl tuu kahr om, a täl om minkaperäst vankri hainakuurmaga takan.” „Kahr” oll pruun hobõnõ, kes vidi rassõt hainakuurmat mäest üles. Hainakuurma kõrval astsõva Riina imä ja esä.

A latsõ vahtsõva hirmuga viil mitu päivä oro poolõ.

Hugo Rüütli

Haani kuul, 5. klass

juhendaja Kersti Leit

Tarkusõpreemiä

Raamat ja aoleht

Ellivä kõrd raamat ja aoleht. Nä olliva väega hää sõbra, a ütel pääväl tull näil tülü: nä naksiva vaidlõma, kumb näist om kasulidsõmb. Raamat ütel: „Ma olõ suurõmb ja paksõmb.” Aoleht selet, et timä ilmus sagõhõmpa. Raamat tekk pahanu näo ja mõtõl veidü, midä om timän viil hääd. Mõnõ ao peräst ütel tä uhkõlõ: „Mul om rohkõmb teksti ku sul.” Aoleht nakas piaaigu ikma, a sõs tull täl mõtõ: „Mul om rohkõmb pilte ku sul!” Raamat märkse, midä vasta üteldä.

„A minno ei saa nii kipõstõ läbi lukõ, mu lugu om pikemb,” uhkõld tä. Aoleht suurust: „Mu viimädse küle pääl omma ristsõna ja naljajutu, nuu miildüse inemiisile.” Raamat ütél vasta: „Minno piät latsõ koolin sunduslidsõlt lugõma, sinnu ei piä. Tähendäs, minno loetas rohkõmb.” Aoleht arvas: „Must saa uudissit lukõ, tuu om kõgõ tähtsämb.”

Nii nä kõnõli, kooni kummalgi es olõ inämb midägi üteldä.

Tull esä, kes võtsõ aolehe kätte, istsõ tugituuli ja nakas lugõma. Imä võtsõ raamadu ja visas diivani pääle küllüle.

Raamat ja aoleht saiva arvu, et nä mõlõmba omma tähtsä. Egäüts lugõ tuud, miä tälle miildüs. Aolehen omma lühembä luu, nuu jovvat ruttu är lukõ. Raamatut lugõva nuu, kellele miildüs pikemb jutt, midä saa mitu õdagut lukõ.

Kleer Vodi

Haani kuul, 6. klass

juhendaja Kersti Leit

Ütistüüpreemiä

Mi tulõmi jääaost

Mi mõtlimi vällä luu, kuis mi elänü jääaol ja määnest muudu mi arust tuul aol elo käve.

Mairo: „Ma sündü jääao kangõlasõs. Mu iinmärk seon elon om avita ja pästä kõiki, kiä ommava eloh. Kõiki, kiä ommava hättä jäänü. Eelä pästi ma näütüsest är üte mamudipoja. Läts tõnõ ilma vanõmbidõ lubalda kavvõndõhe hulkma. Mamutimamma oll väega murrõh ja pallõl minno appi. Önnõs ma mõista häste eläjide kiilt ja sai näide hädäst arvo. Kulssi, vanguti pääd ja lätsi otsma. Kai siist puhmast ja säält kivi takast. Es olõ pojakõist kohki. Kõrraga kuuli säänest kissa, nigu kedägi tapõtas. Joosi kipõlt kaema ja löüdse minimamudi jõest upuskõlõmast. Tsukli tälle perrä ja pästi latsõkõsõ är imä mano lämmähe.”

Rahel: „Mairo kõnõl, kuis om olla kangõlanõ. Ma kõnõlõ, kuis ma olõ harilik tuu ao inemine. Ütte piät ütlema – siin olõ-õi sukugi kerge ellä! Mi pere eläs järve veereh. Järve päält om hää nätä, ku külmetämä nakas vai ku tulõ torm. Sõs mi tiiämi, et tulõ naata süüki korjama. Vana targa kõnõlõsõ, kuis nakas tulõma peris jääaig. Tark Eedu üteli, et 20 aastat viil ja sõs!

Meil tulõ söögi saamises jahti pitä. Minno miis jahilõ üten ei võta. A kodo tulõ egäsugutsidõ eläjidega. Pidopäiv om, ku mehe saava kätte mamudi. Ütskõrd tulliva mehe kooba mano ja olliva väega är kakutu. Tiigri oll naid kaknu. Nii taa elo käü.”

Maritte Arianne: „Ma olõ jääao jahimiis. Ma elä säändseh kotusõh, koh om pallo eläjit. Mu kodo man om jõgi. Olõ-õi mi eloh midägi säänest, mida inemise aastal 2020 tiidvä ja tundva. Tiku? Hihii. Elektri? Hihihii! Ma teritä ota vasta kivvi ja lää sõs mamudi perrä. Ku mul om ikäv, sõs ma joonista kuupa saina pääle pilte. Kõgõ rohkõmb olõ ma jahti kujotanu. Võiolla kiäki kunagi näge noid kah. Mu lemmikrõivas om tiigrinahk. Sai tuu eläjä esi kätte ja nüüd om päält täüs kõtu ka lämmi olõminõ.”

Remii-Roman: „Mu jääaokodo om kuup. Nigu kõigil meil. Mu kodo ussõ iin om suur ja karvanõ mamudinahk, et külm sisse ei pääsesi. Sängükotussõ ommava kah kõik nahkuga katõdu. Muidu olõs külm ja kõva. Eelä oll suur jahipäiv. Saimi häste lihha ja suurõ kihva. Kihvõst saa tetä tüüristu. Jahil kõnõl üts miis, et om nännü vanna suurt sisalikk, a tuu jutt olõ-õi õigõ. Kalamehejutt! Naasõ käävä egä päiv väläh siini, marju ja kasvõ korjaman. Tuust saa lihalõ hääd maiku mano tetä. Ku om aigu, istumi õdagu tulõ veereh ja ajami juttu. Nii om õigõ elo!”

Thomas: „Mu kõgõ suurõmp tüü oll kooba löüdmine ja kodos tegemine. Saa-ai võtta ekä lahet. Jaht om hää, a hindä koto tulõ kah kaitsa! Inemine om inemine, üks taht tõsõ umma hindäle, üks tundus tõsõ uma parõmb. Ja eläjä kah ommava kavala! Nimä tahtva kah süvvä! Mi perreh tetäs pallo säänest tüüd, et latsil tulõvikuh olõs lihtsämb ja parõmb. Ku mi perrel om ikäv, meisterdämi eläjide luiõst ehtit.”

Hilda: „Ma olõ koobainemise lats. Ma tii kõkkõ tuud, midä vanõmba ei lupa, a latsõ üks tegevä. Ildaaigu ronisimi korgõ puu otsa ja teimi tõisi latsiga relvi. Mi harjotami nii uma elo jaos, et mi kah mõistassi jahti pitä. Parhilla miildüs mullõ süvvä. Jahti pidä üks esä.”

Urmas: „Ku kõik tõdsõ ellivä jääaol, sõs ma elä päält jääaigu ja Mehhikoh. Sääl om lämmi ja illos mõts ümbretsõõri. Eläjit om pallo ja jõõ veereh, koh ma elä, om pallo kallo. Ma olõ kõva jahimiis. Pere tulõ är toita! Minno avitasõ kats sutt, kiä ommava mu sõbra ja kaaslasõ. Elo om illos!”

Maritte Arianne Plaado

Urmas Tigasing

Hilda Zirkel

Thomas Zirkel

Mairo Mendrik

Remii- Roman Salumäe

Rahel Kallivere

Vilustõ põhikuul, 5. klass

juhendaja Hedy Saar

Perimüspreemiä

Lehmäkuuk ja näts

Ku mu imä, timä sõsar ja veli olliva viil väiku, juhtu pallo vahvat. Nä olliva suvõaigu sakõstõ vanaimä ja vanaesä man maal. Üten tõisi, veidü suurõmbidõ tädilatsiga oll umbõ põnnõv ja lustilinõ. Eleti nigu iks tuudaigu taloh. Oll pallo eläjit: lehmä, lamba, tsia, pallo kanno, pini ja kassi. Latsil tull vanavanõmbit iks avita, et tüü kipõlt tettüs saassi. Eläjit söödeti, joodõti, lehmi panti nurmõ pääl edesi ja käüti lambakarjah. Latsilõ väega miildü sääne elo.

Toimõnduisi seeh juhtu pallo ja loomuligult ka nallakat. Mu imä täditütär Tiina oll imäst viis aastakka vanõmb. Tä laksõ küüdsi ja vahet kleite – timä es taha eläjidega janti. Mu imä Mari tahtsõ väega Tiina muudu olla, sääne beib. Käve täl perän ja tekk tedä perrä ja tekk ka kõkkõ, mida iihkujo käskse. Kõrd üteli Tiina Marilõ: „Kae, astu siiä lehmäkoogi sisse, sis saat nätsü!”

Näts oll tuudaigu defitsiit ja väiku imä tahtsõ tuud kistumalda saia. Lats mõtõl tükk aigu perrä, a nätsü oll jo vaia! Lõpus kai tä nurmõ päält üte koogikõsõ vällä, pitsit silmä kinni ja

astsõ plärtsti sisse. Pallidõ jalguga, must, haisva, a hindäga rahul, jäi ta nätsü uutma. Täditütär Tiina juusksõ kavvõndahe ja hõigas säält: „A mul olõ-õiki nätsü!”

Maritte Arianne Plaado

Vilustõ põhikuul, 5. klass

juhendaja Hedy Saar

Vällämõtõlusõpreemiä

Vigurinõ lugu Võro liinast

Elli kõrd üts Kaarli. Tä oll poiskõnõ, kellega kõik aig johtu põnõva luu, millest tä ka tõisilõ kõnõl. Tä sõbra tahtsõ kah säänest põnõvat ello. Kaarli esi üteli, et timä eläs säänest ello tuuperäst, et tä mõist õigõl aol õigõ kotussõ pääl olla.

Üte iispäävä päält matõmaatigatunni küsse Kaarli: „Kas kiäki eelä Võrol kah käve?” Kiäki es olõ käünü. „A kas kiäki olõ-õi eski kuulnu, mis eelä Võrol juhtu?” küsse Kaarli. Kiäki es olõ midägi kuulnu. „Sõs ma piät teile külh kõnõlõma, mis juhtu.”

Ja Kaarli alost. „Lätsimi eelä esä-imäga liina sugulaisi mano. Mi ollimi Jüri uulidsa ristin ja foorin palasi verrev tuli. Tamula järve puult tormas meile vasta pallo inemiisi. Ma mõtli, mille nä juuskva. Äkki mu imä kilgat. Vaihõpääl oll risttii pääle jõudnu kaalkirägu muudu elläi. Tä oll õkva sääne nigu nuu kaalkirägu Navitrolla pildi pääl. Önnõs es panõ tä meid tähele ja läts müüdä. Ma tahtsõ tälle perrä minnä ja nätä, midä tä viil tege, a vanõmba es lupa, arvssi, et ma saa viil vika. Lätsimi edesi.

Sugulasõ eläse keskplatsi man, mis olõ-õi väega kavvõndan. Säält juusksõ kah inemiisi mi poolõ. Ma arvssi, et tuu elläi om jõudnu nüüd keskplatsi pääle. A sääli helju hoobis perädu võro, millest tulli vällä suurõ käe, miä võtsõ inemiisi ja pandsõ näid võro sisse. Üts käsi tull mi poolõ, a mi hüpsi kõrvalõ ja juusksõmi är. Ku jõudsõmi Kreutzwaldi uulitsahe, arvssimi, et olõmi är päsnu.

Mõtlimi, et läämi õigõ Tamula järve viirde. Sõs kuuldsõmi määnestki mürrä. Lätsimi uulitsat piten edesi ja näimi, et mürrä tegevä suurõ halli värvi tsia. Tsia tsungsõ uulitsat üles. Mi pelässi, et tulõva viil külge, ja pagõsimi är. Lõpus jõudsõmi Tamula viirde. Sääli paistu, et

kiäki es tiia, mis mujjal sünnüs. Kõik oll rahulik, ku äkki karas viist vällä lohe, kiä süläs tuld ja sei egä ette jäänü inemise är. Mi juusksõmi massina mano, et liinast kipõstõ är sõita. Poolõ tii pääl massina mano kopõrdi ma väiku halli põrssa otsa. Tuupääle pahasiva tõõsõ tsia är. Ku mi näide käest är pässi, lätsimi õkva massina pääle ja sõidimi kodo.

Ku kodo saimi, käskse imä mul kodotüü är tetä ja läts esi magama. Ku mul kodotüü tettüs sai, lätsi ma kah magama. Kell oll sis kuus õdagu.”

„Kas sa tõtõstõ jäit kell kuus õdagu magama?” küsse Riina.

„Jah,” kostsõ Kaarli.

„Ma joht ei usu sinno, nigunii võlsit,” üteli Tarmo.

Kaarli ja Tarmo naksi kõvastõ vaidlõma. Tuu pääle tull nuka takast vällä Martin, kiä oll kõkkõ päält kuulnu. Martin üteli õks, et Kaarli aja ulli juttu. Tuuperäst es saa nä Kaarliga läbi kah. Martin astsõ ligi ja tekk joba suu vallalõ, nigu tahassi midägi üteldä, ku käve tunnikell ja kõik juusksõva klassi.

Märt Viidu

Haani kuul, 5. klass

juhendaja Kersti Leit

Rahvajutusõpreemiä

Ütskõrd elli susi, kiä unist naarmisõst

Ütskõrd elli susi, kiä unist naarmisõst. Oh kuis tä tahtsõ kille helüga naarda ja kilgada. A kahjus es tulõ täl taa asi vällä.

Naarminõ kostu timä suust nigu kuri määürämine. Ku tä naarma nakas, pandsõva kõik eläjä timä iist pakku. Nä arvssiva, et kuri susi süü nä õkva ärä.

Sõs nakas susi otsma kedägi, kiä olõs tälle ilosat naaru opanu. Edimält läts tä reinovatõr rebäse manu tuuperäst, et repän oll mõtsan uma kavala naaru poolõst teedä ja tunnõt.

Susi läts ja pallõlgi rebäsel näüädä, kuimuudu tuu illos naar sõs käü. Repän käskse huulõnuka ülespoole kergütä, keeleotsa veidükese suust vällä aia ja sõs naarma naada.

Tä näüdäs ette kah ja timä naar oll nigu muusiga, aga soe suust tull iks sääne helü, nigu olõs vana vetur sõitnu.

Susi läts nüüd orava manu, kellel oll kah väega illus ja külgenakkaja naar. Orrav käskse soel keele hambidõ takka panda ja sõs kiilt vasta hambit liiguta. Nii pidi valladu naar vällä tulõma! Susi mugu pruuvsõ ja pruuvsõ, a vällä tull nigu draakoni määramine üten tatitsiukmisõga.

Aolugu kõnõlõs, et susi käve viil mitmõ eläjä man, a api es saa kellegi käest. Nii urisaski susi täämbädse pääväni nigu vanal aol.

Aale Lindenberg

Mõnistõ kuul, 4. klass

juhendaja Asta Pazuhanitš

Armastusjutupreemiä

Ütskõrd elli kunn Elli

Ütskõrd elli kunn, kelle nimi oll Elli. Ta oll 250aastanõ. Elli oll väega sõbralik ja hää loomuga. Tuuperäst oll täl ka pallo sõpru. Kunagi es olõ tä halvah tujoh. Kiäki es mõista arvatagi, et Ellil oll suur murõ. Süämeh oll tä kurb. Timä es olõ löüdnü hindäle tõistpuult – armastust!

Elli tekse umma tüüd iks edesi. Naarat kõigilõ ja oll nii, nigu kõik olliva harinu tedä nägemä.

Ütskõrd tull Ojaniidü küllä üts kistumalda illos kunnanuurmiis uma hobõsõga. Önnõ 255 aastat vana. Nuurmehe nimi oll Hans. Timä tull, et otsi hindäle kaaslast. Ku Elli Hansu näkk, nakas timä süä galopma. Andsak tunnõ, midä varramba olõ-õs olnu... Elli võtsõ süäme rindu ja läts Hansuga kõnõlõma. Pääle pikka mulgatamist ütel Hans, et milles mitte viil kokko saia, ja loomuligult oll Elli timäga ütel nõul.

Katõ kuu peräst tullgi Hans uma hobõsõga tütrigu mano ja küsse timält, kas tä tahassi saia üte hää süämega, a veidü tasaligu kunna naasõs. Muidoki võtsõ Elli ettepanõgi vasta ja 20. juunil 1666. aastal oll katõ ütsigu hinge kokkopandmisõ päiv. Ku nä tõnõtõsõlõ pulman muso

andsõva, saiva näist külävanõmb ja külävanõmba naanõ. Nigu kuning ja kuningaimänd. Nimä olliva suurõ nõia Niina nõidmisõ aigu är nõiudu Suurõnurmõ suurperemehe vanõmb poig ja Ojaniidü külä valitsõja tütar.

Kuis lugu edesi läts? Päält suurt pito naksiva noorõ umma koto luuma ja katõ aasta peräst sündüvä näile katsigu latsõ. Tütrik ja poiskõnõ. Pere elli nii, nigu imä Elli oll unistanu – surmani üten.

Lenna Raudsaar

Vilustõ põhikuul, 6. klass

juhendaja Hedy Saar

Eläjäjutupreemiä

Kutsmada küläline

Oll lämmi suvõpäiv. Ollimi vällän ja mängsemi. Äkki kuuldsõmi võsast raginat. Hiitümi muidoki är. A sis tull võsast vällä sõbralik pini. Pini oll likõ ja paistu nälläne, tull mi trepi pääle ja är es lähä, mugu istsõ.

Mi kass, kes pelgäs tõisi eläjit, tahtsõ vällä minnä. Mi es lasõ, selle et kukki pini paistu sõbralik, es tiia mi, kas tä tuud ka tõisi eläjidega om. A mi kass pässi õks vällä. Suurõ hädäga saimi tä kinni. Näütsimi kassilõ üsäst pinni. Kassi silmä lätsi suurõs ku tõllaratta. Tä pagõsi tarrõ ja vahtsõ viil mitu minotit, inne ku silmä jäl väikus lätsi.

A kutsa tekse pahandust kah. Ku meil sahvriuss valla jäi, sis lipsas tä sisse, löüdse kassisüüki ja sei kausi tühäs. Tundsõmi, et täl es saa õks kõtt täüs.

Mu imä jälleki istsõ kolm tunni arvudi takan ja otsõ pini umanikku. Sis tull aig naabri poolõ piimä tuuma minnä. Lätsimi rattidõga. Ku ollimi poolõ tii pääl, kuulsõ ma ähkmist. Näi hindä takan pinni juuskman.

Jõudsõmi naabri poolõ. Mi naabril om kah pini. Önnõs näkse naabrinaanõ õigõl aol võõrast pinni ja pandsõ hindä uma kinni. Ku kodu tagasi jõudsõmi, andsõmi pinile juuva. Tull vällä, et umanik otsõgi joba pinni. Sai selges, et pini oll kõndnu säidse kilomeetrit. No jõudsõ tä tagasi kodu.

Kõik taa jant olõs olõmada olnu, ku umanik olõs märknü pini kaalarihma pääle hindä telefoninumbrõ.

Karl Martin Kambek
Kuldri kuul, 5. klass
juhendaja Hilja Varov

Luulõpreemiä

Kikas

Kikas on mi president,
tä om lauda resident.
Täl om suur kanakari,
tälle maitsõs kalamari.
Kikas kõgõ julgõmb tsirk,
joba hummogu om virk.

Oskar Ermel
Osola põhikuul, 4. klass
juhendaja Kristina Siska

7.–9. klass

1. kotus

Kana sai hindäle pallo vahtsit sõpru ehk suvi täüs kannu

Minevä suvi saiõ ma hää pakmisõ mäangi peris tiatrin kanna. Minno kutsuti Teatribussi lavastustõ „Pettson ja Findus telkimas”. Proovi naksi pääle joba keväje lõpun. Sõs, ku mu klass Riia liina välläsõidulõ läts, sõidi ma Tartulõ edimäste pruuvi. Mullõ anti õkva käsikiri ja vahtsõ noodi peiu – nii nakas mu tiatrisuvi pääle.

Kuun muusikist sõpruga pruuvsõmi pille pääl vahtsit laulõ mäangi. Kõgõpäält pruuvsõ ma kandlõ ja sõs karmoškaga, kooni võtsõ kätte kellämängo. Kellämäng andsõ rahvapillõlõ õkva helkämist manu ja opsõgi kõik laulu tuu pääl selges. Peris suur vastutus oll ja olli väega hoolõn, et mu mäng tükkü tuksi es käändnü.

Prooviaig oll õnnõ kats nädalit, tuu-iist olli päävä väega pikä. Oll oppusõs, vahva ja põnnõv kah. Saiõ tutvas näütlejidega, muusõumiinemiisiga, lavastaja ja muusikidõga. Näi, kuis nä kõik tüüd tegevä. Opsõ, kuimuudu kana kõndva, kaesõ, kaagutasõ, laulva ja pallo muud tegevä.

Kõgõ inämb muidoki triinse pikkä miilt, selle et uuta ja kaia etendüst om põnnõv, a ka väsütäv. Piät kõik aig mõttõga üten olõma, selle et päältkaeja tund õkva, ku näütlejä olõ-õi.

Pausõ aigu seimi mu imä küdsetüt kikkaseenepiirakut ja jõimi verevät monardatiid. Tuu tekk kere kimmäs ja nii saiõ pikä päävä tetä. Mõnikõrd olli proovi nii pikä, et kodo es olõ mõtõt minnä. Jäimi tõsõ „kanaga” Teatrikodu grimmitarrõ vai lava pääle magalõ. Juhtu ka nii, et meil es tulõ und ja naksimi kostüüme ja grimmõ pruuvmä. Tuuga sai pallo nalla, teimi pilti ja saadimi sõprulõ, kuis must saiõ üüga Malviina ja tõsõst „kanast” Artemon.

Ku proovi läbi saiva, naksiva etteastmisõ pääle. Edimäne oll väega hirmsa – edimäst kõrda nii pallu inemiisi. Tähtsä kriitigu ja aokiränigu ja pallo tunnõtuisi näütlejit egält puult. Ilm oll illus, päiv paistu üle Tartu liina, hää krõnglinuhe tull uulidsa päält nõnna. Rahva siän istsõva ka tutva. Ma tahtsõ kaia, kes kos om, a kõik aig pidi meelen pidämä, et kana joht ei vahi rahvast. Pidi rolli sisse minemä.

Mõni väikumb, mõni suurõmb apsakas tull kah sisse. Näütüses juhtu nii, et ku ma saadi kellämängoga Pettsoni laulu, lätsi Pettsonil sõna meelest ja tä mõtõl vahtsõ sõna vällä. Õnnõs ujusimi kuun häste vällä ja publikul olõ-õs aimugi, et midägi tõisildõ pidänü olõma. Ütskõrd sattõ jälki nii kõvva, et puul rahvast läts minemä ja ülejäänü saisõva räästide all rivin nigu kana. A mi teimi uma näütemängu ilusahe lõpuni.

Päält etendüst oll mul ja sõbrannal, kinkaga kuun mängsemi, kombõs müüdä Tartu liina kõndi ja süvvä osta. Ütskõrd juhtu nii, et meile tull vasta üts nuurikamp, kõik väega viisakalõ rõivin. Mängsevä ilusahe kitarri, piaaigu sama häste nigu John Lennon umal kõgõ parõmbal aol. Mi ollimi katõkõistõ näile publik, kõik tõsõ lätsivä kaarõga müüdä. Mi es saa arvu, mille, a ku pillimäng lõppi, naksiva nä meile kinkagist üleväst ja vägeväst kõnõlõma. Et ku om

murõ, sõs pallõt api. Nä jahvativa väega pikält ja andsõva üten värviliidsi pilte. Nuu olli sis usukuulutaja. Mi ollimi viisaga, tennässimi ja lätsimi edesi.

Kõgõ ilosamb päiv oll tuu, ku mul oll sünnüpäiv. Imä oll tennü mullõ üten Brita kuuki ja leibä. Seimi tuud vaheaigu. Pettson põimsõ etendüse sisse kah üte mu koogiga köüdet nalla. Tükü lõpun suuvsõ lavastaja õnnõ ja mullõ laulti kuun rahvaga hällüpäävälaulu, sõbra tõiva lilli. Oll ütlemäldä illus õdak. Esiki mu vanaimä ja vanaesä Tiitsalt olli kuun tõisi sugulaisiga kaema tulnu. Lõpus lätsimi kambaga kohvikudõ.

Viimäne ülesastminõ oll veidükene kurb kah. Ma olli nii är harinu egä õdagu kanaundrukku sälgä tõmbama, molu är värvmä, helü puhtas laulma ja aplausi uutma. A egä hää asi saa kõrd otsa. Pääle viimäst etendüst oll meil kuun tiatriinemiisiga väiku pidu, seimi torti ja kanasuppi ni ütlimi tulõva suvõni nägemist, selle et sõs lätt lugu edesi. Ma looda, et seo suvi om mu klassikaaslaisil ja oppajil kah aigu Tartulõ tulla ja etendüs är kaia.

Eliisabet Raju

Kääpä põhikuul, 7. klass

juhendaja Liina Palgi

2. kotus

Saapa-Elviine

Mi külä veeren eläs üts tädikene. Timä nimi om Elviine. Tä om lühküt kasvu ja veidü pondsak, a mitte paks. Täl omma tsäron hiussõ, miä omma vereväs värmidü. Tä värm näid egä kuu. Sälän omma täl säändse rõiva nigu tädikeisil õks: undruk, kamps vai kleit. Mõnikõrd om täl olgõ pääl rätt, sõs, ku tä tõbinõ om.

Elviinel omma jalan umatettü saapa. Nuu omma kas korgõ, õkva põlvini vai madala nigu kalossi. Midägi muud täl kunagi jalan ei olõ.

Elviinel om väiku puut, kos tä müü hindä tettüid saapid. Maja tõsõ kõrra pääl om täl väiku tarõ, kos omma säng, pliit ja pallo muud, midä elämises vajja lätt. Kõik om väega häste, a Elviinel om üts murõ: viimädse saapapaari mõi tä kolm aastat tagasi. Noid saapid oll vajja ütäl poiskõsõl näütemängo jaos, kos tä mängse kodolda inemist. Tuust sai Elviine ildamba

teedä, a tä tekk iks saapid mano. Tä pruuvsõ noid egäl puul müvvä, a kiä tuu õks ost saapid, miä omma ilodu.

Õnnõ tädi Paula ostsõ Elviine saapid. Tä ostsõ noid paari vai kats egä nätäl. A tä oll joba nii vana, et läts vannokotto, ja säääl es olõ täl saapid vajja.

Päält tuud ei olõ kiäki siinmail Elviine saapid tahtnu. Kõik käävä kaubamajan ja ostva hindäle vahtsõ Mustangi vai esiki Gucci. A Elviine tege õks saapid edesi, täl om näid tagatarõn vähämbält tuhat paari valmis.

Ütskõrd siski käve mi külän üts miis. Eesti kiilt kõnõl tä halvastõ, võro keelen ei olõs tä mõistnu midägi üteldä. Mõnõ kõnõlõsõ, et tä tull Itaaliast, mõnõ, et Pariisist. Ega ma kah ei tiiä, kost tä peri oll. A tä oll Elviine saapist nii huvitõt, et ostsõ õkva kõik är, ja viil mitmõkõrdsõ hinnaga. Ma ei mõista arvada, midä tä noidõ saapidõga tekse, a ütte ma tiiä: Elviinel oll väega hää miil, et kiäki tä saapist huvitõdu om. Saadu raha iist ostsõ tä hindäle papagoi ja toolõ puuri kah.

A ega tä saapidõ tegemist ei jätä. Täl omma joba vahtsõ saapa valmis tettü. Seokõrd pruuu tä seerekorguidsi. Äkki miildüse külärahvalõ?

Aveli Valb

Haani kuul, 9. klass

juhendaja Kersti Leit

3. kotus

Kon um tuu lump

Elli kõrd kunn üten lumbin. Sää olli timä kodo, pere ja pallo sõpru. Tälle paistu, et kõigil tõisil ummava kuulsamba ja ilosamba sõbra ku täl. Miil läts mõros, kadõhus tegüsi hinge ja kunn naas mõtlõma, kuimuudu hindäle kah mõni lahhe sõbõr kõrralda.

Tä istsõ õdagu lumbi veeren ja mõtõl. Kai taivahe ja säälsaman tull täl hää plaan: tä meelütäs uhkõ Kuu maa pääle hindäle sõbras. Las sis tõõsõ kaesõ ja kadõstasõ! Saatsõgi kunn Kuulõ Facebooki kaudu sõbrakutsõ ja kuna Kuu oll väega häätahtlik, võtsõ tä kutsõ vasta.

Kunn naas ruttu umma plaani ello viimä: saatsõ Kuulõ hulga sõnomit ja meelüt tedä hindä mano maa pääle. Kirod ja võlssõ, et tulgu aga Kuu küllä, täl ei olõ üttegi sõpra ja nii halv um olla, päälekauba näütäs tä sis Kuulõ uhkõt lossi.

Kuul naas kunnast hallõ ja tä lubasigi tulla. Kunn jäi uutma ja joba ollgi kavvõndast nätä helkävä sõbra uhkõt tulõkit. Lumbirahvas ronisi vällä kaema, mis sünnüs. Kunn läts, ku illos Kuu timä kõrvalõ sattõ, õhku täüs ja hõisas kõigilõ: „Taa um mu vahtsõnõ sõbõr Kuu!” Suurõst imehtüsest jäivä tõisil suu vallalõ. Kunn tundsõ tävvega mõnnu tuust, et tõõsõ timä pääle kadõda omma.

Kõik oll lännü nii, kuis tä tahtsõ, ja elo paistu ollõv illos. Sis küsse Kuu, kos tuu kunna uhkõ loss um. Lumbirahvas pand mürinäl naarma ja Kuu sai kõrrapäält arvu, et kunn om võlsnu. Kuu süändü niivõrd, et kistu är ja sattõ lumpi. Et Kuu oll suur, nõssi vesi üle lumbiveere ja juusk üten kõgõ lumbirahvaga minemä. Alalõ jäivä õnnõ võlsja kunn ja kistunu must Kuu. „Mis nüüd saa?” küsse kunn Kuu käest, a tuu oll nii pahanu, et es ütle sõnnagi. Kunnal es jää muud üle, ku küssü api asjatundjidõ käest kõgõväelidsest Facebooki grupist „Nõid and nõvvo”. Kõrrapäält tull satu nõvvoandit, a õnnõ ütsainus paistu ollõv paslik. Nõid Nastja kutsõ kunna üten Kuuga neläpäävä õdagu – tuu oll sis õkva tuusama päiv – nelä tii risti, kos tä hädäliisi uutsõ.

Kunn vidi musta Kuu hindäga üten. Tuu es olõ sukugi kerge, a mis täl muud üle jäi. Nastja tegi surra-vurra, Kuu nõssi taivahe uma kotusõ pääle ja üü sai valgõs. Nõid säädse kunnalõ üte nõudmisõ: tä jääs umma lumpi elämä ja nakkas säääl kunnakuuri juhutama. Kunn oll nõun.

Nii eläski Kunn uman lumbin ja keväjä juhatas säääl kunnakuuri. Laul „Kon um tuu lump” sai nii selges, et kuur pässi Umalõ Pidlõ esinemä.

Kunn sais püüne pääl, juhatas kuuri ja täl um pallo sõpru, kelle tä uma tüü ja olõkiga um saanu. Pidlõ istus publiigu siän ka illos helkäv Kuu, hiit lavalõ valgust ja plaksutas kõgõ kõvõmbalõ.

Vilustõ põhikuul, 9. klass
juhendaja Aasa Liiv

Koolijutupreemiä

Trepp

Koolin, kos ma põra opi, om üts väega vana trepp. Tuust om käünü üles ja alla väega pallu rahvast. Joba mu vanaimä vanaimä, kedä kutsuti mammas, tekse edimädse sammu umal koolitiil tuu trepi pääl. Nüüd puhkas mamma Hargla kalmuaian, a trepp eläs iks umma ellu. Mu vanaimä imä käve kah tuust trepist ja nüüd om timägi joba taivan. Trepp iks alalõ.

Ma arva, et ku tuu trepp saanu kõnõlda, sis es mahtunu nuu jutukõsõ külh ütte raamatulõ är.

Vanal aol, ku maal eläsi rohkõmp rahvast ja koolin käve pallu latsi, oll kimmäs kõrd, et üles käüti häädkätt olõvast trepist ja alla tulti kurrakätt trepist. Nüüd om põnnõv kaia, kuis trepile omma tsombu sisse kulunu.

Trepp om nännü koolilatsi naaru, silmävett, kakluisi, käsipuust allalaskmiisi, midä tetäs seoni aoni. Trepp om tundnu nuuri ja vannu inemiisi astmiisi, selle et viimätsil aastil om tõsõ kõrra pääl olnu raamadukogo, kohe om pallu käümist.

Mul om lõpmalda hää miil, et ma opi säändsen vanan koolimajan, kos om tsompõga trepp. Säänest ei osta inämb määndsegi raha iist.

Angelos-Tepo Giannakainas
Mõnistõ kuul, 7. klass
takast-toukaja Laubõ Ene

Kodojutupreemiä

Mino kodokülä Tammõ

Ma elä Tammõ küläh. Siin ei elä pallo inemiisi. Külä om peris väikene. Siist juusk läbi Piusa jõgi, mia om Setomaa ja Võromaa piiris. Piusa jõgi om kipõ vooluga, a tsukõlda saa säälsuvõl õnnõ kuuma ilmaga, selle et vesi om väega külm. Meil om viil Tabina uja, koh om mitokopratahmi.

Mino küläh om viil üts korgõ mägi, mida mi kutsumi Tõrvamäes. Säält saa talvõl kelguga alla laskõ, a viga om tuuh, et väega rassõ om jäl sinnä üles saia. Mägi om äkilise nõsõnguga. Mino esä kõnõl, et ku tä viil koolilats oll, sõs käve nä naabripoiskõisiga õga päiv Tõrvamäel suusatamah. Esä lugi kokko, et tuul aol oll küläh 16 last.

Tõrvamäe pääl kasussõ keväjä häste varra sinililli. Noid ma käü sõsara ja imäga korjamah.

Setomaa poolõ pääle jääs Andrikova mägi. Sääls kasvi illos pedäjämõts, koh oll pallo kikkasiini ja palohkit. Sjoosügüse võeti mõts maaha ja ma ei tiia, kas sääls tulõva suvi seene vai marja viil kasussõ.

Üts halv asi om meil küläh kah: meil ei olõ üttegi last päält mino. Ei olõ kellegagi midägi põ nõvat ette võtta. Hää om tuu, et Lindorah eläs üts mu koolisõsar, kellega saami vaihõl kokko, teemi kuuh nalja, kõnõlõmi, mis meil vaihõpääls om juhtunu, ja mõnikõrd jäämi ütstõõsõ poolõ üüses.

Suvõl om mino velepoig Tammõl, sõs om elo peris rõõmsa. Mi käü ujomah, mängimi õgasugumaidsi mängõ ja molotami niisama kodo man. Mõnõl päävõl tulõ muidoki veitkese tüüd kah tetä: kitsku, kasvuhoonõt kasta ja morro niitä.

Ku mu vanaimä elli, sõs tä kõnõl, et Tammõ küläh oll kunagi kolm veskit: Glaseri, Toho ja Järve veski. Glaseri veskih oll villatüüstüs ja jahuveski, Toho veskih sai lastõ lüvvä, laudu ja jahhu tetä, Järve veskih oll puutüükoda. Inemiisi elli küläh pallo, kõik käve umavaihõl läbi. Parhilla omma veskidõ asõmõl õnnõ kivi. Tõrvamäe veereh ollõv olnu eski tandsuplats, koh noorõ tandsmah käve.

Tammõ külä mõtsuh eläs pallo eläijt. Ma olõ sääls nännü oravat, mõtskitsi ja põtro. Ütskõrd käve üts kits mi maja hoovi pääl uibidõ man, a ku ma timä mano tahtsõ minnä, sõs tä juusksõ minemä. Suvõl ja sügüse juuskva tii veereh ja moro pääl siili. Mõnikõrd peris mito tükkü kõrraga.

Tammõ külä om külh tsillokõnõ, a mullõ tä miildüs tuuperäst, et tah om mu kodo.

Kersti Glaser

Orava kuul, 7. klass

juhendaja Maaja Glaser

Nii sai pini hindäle sõbra

Ütskõrd elli üts pini, kellel es olõ üttegi sõpra. Pini oll väega kurb. Tä tahtsõ hindäle seldsilist ja otsust minnä sõpra otsma. Tä oll joba paar tunni kõndnu, ku tull vasta üts ummamuudu miis. Miis küsse pini käest, kohe tä lätt. Pini jutust uma hallõ luu är. Miis ütäl tälle, et tä lääsi üles mäkke, koh eläs üts troll, kiä saa täütä pini soovi. Pini tennäs miist ja nakas minemä. Miis hõigas viil perä, et tä kaesi ette, selle et tii vöi ohtik olla.

Pini kõndsõ tükk aigu, kooni kuulsõ, et kiäki rüük appi. Tä läts kaema ja näkk, et kass om puu vaihõlõ kinni jäänu. Pini avit kassi vällä. Kass tennäs pinni ja küsse, kohe tä lätt. Pini kõnõl tälle trollist, kiä täüt suuvõ. Kass küsse pini käest, kas tä vöi kah üteh tulla. Pini ütäl, et muidogi vöi ja kuun om julgõmb minnä.

Nä olli joba poolõ tii pääl, ku näivä rebäst. Kanavaras küsse kavalah, kas nä olõs nõun tedä avitama. Pini ja kass noogutiva ja repän kõnõl, et täl om vaia saia üte moro pääle, a säääl eläs kuri pernaanõ, kiä aja rebäse kõik aig mõtsa tagasi.

Kõik kolmõkõistõ lätsi pernaasõ mano. Pernaanõ näkk eläjit ja täl nakas noist hallõ. Tä andsõ näile süvvä. Äkki kuulsõ tä kõvva rüükmist ja läts kaema. Kõik kana olli kaonu. Kass ja pini palssi andis. Pernaanõ ütäl näile, et ei olõ midägi, vast saa kõik viil kõrda.

Pini kõnõl pernaasõlõ trollist, kiä suuvõ täüt. Edesi mintigi kolmõkõistõ: kass, pini ja pernaanõ.

Pia jõudsõ nä mäe pääle. Säääl oll üts troll, kiä näile lehvit. Kõik tutvusti hinnäst ja kõnõli uma luu. Pernaanõ alost. Tä pallõl hindäle kanno ja kodovalvjat. Kass suuvsõ, et tä saas hindäle perre. Pini suuvsõ, et tä saas olla alati kuun ummi vahtsidõ sõpruga. Troll kullõl ja vastas, et tä täüt kõiki soovi, selle et nä omma olnu abivalmi ja avitanu tõisi.

Pinist sai kodovalvja. Kass sai perre ja pernaanõ kana. Nii sai kokko üts õnnõlik pere.

Aga mis sai ahnõst rebäsest? Tima läts trolli mano ja pallõl hindäle pallo kanno, kavalust ja võimu. Troll sai vihatsõs ja pand rebäsele needüse pääle. Troll hoiat kanavarast, et ku tä viil midägi halva tege, siis tä muutus kivis. Rebäne nakas naarma, võtsõ kivi kätte, hõigas trollilõ, et olku suuv täüdedü, ja visas kivi trolli poolõ. Repän muutu kivis.

Mis sai trollist? Tuud ei tiiä kiäki. Kõnõldas, et timä heng om säääl mäe pääl ja tä täüt noidõ inemiisi suuvõ, kiä omma hää. Kurja muutusõ kivis. Ku sa jalotat ja näet kivist rebäst mäe

pääl, sõs piä meeleh, et võit midägi suuvi ja ku olõt olnu hää, lätt su suuv täüde. Ku olõt olnu halv, võit saia kivis. Või lõpus üteldä, et mino suuv läts täüde.

Helena Rätsepp

Orava kuul, 7. klass

juhendaja Maaja Glaser

Oppusõjutupreemiä

Imä opitunn

Ku mu imä viil väikukõnõ oll, miildü tälle väega uma uno punnvõrriga sõita. Tä kihot kõgõ julgõlõ, selle et umanikult oll lahkõ luba käen. Nii hää oll sõita, tuul kõrvun vuhisõman. Õkva maailmavallutaja tunnõ tull.

Ütel pääväl ütel uno, et vot, seos kõrras kõik, timä ei lupa inämb umma võrri kellelegi. Imä käve mitu kõrda umanikku pallõman, a ei midägi. Mõtõl, mõtõl sis tütärlats, mismuudu tetä nii, et iks sõita saassi.

Tä otsust, et sõit esihindä luaga – tuu jo kah luba. Päälegi, egas sõitminõ massinalt tükkü külest är võta. Lätt tege paar tsiiru, sis tuu ratta tagasi ja pand kuuri, õkva sinnäsamma, kos tuu innegi oll. Mõtõldu-tettü!

A timä uno, kavvalpää, oll punnvõrrilt kündle päält är võtnu. Tä arvas, et egas tütrik mõista naid tagasi panda. Mu imäl um joba väikust pääle tehnilist taipu jakkunu ja tä sai võrri säälsaman sõiduvalmis.

Jo tä veidükene peläs kah – iks salahuisi sõit – ni es saa arvugi, ku kõrraga kraavin unikun oll. Algusõn es julgu tä liigahtadagi, et nigunii mõni luu purus, a pikäpääle sai arvu, et timä hindäga um kõik kõrran. Sõiduriist es võta kahjos tuurõ üles ja joba naas ilm tinnõs minemä. Latsõl tull suur hirm pääle, mis saia või. Es jää täl muud üle, ku vinnas võrri kraavist vällä ja naas toda käekõrval kodo poolõ tõukama. Joba kavvõndast näkk tä, et pere uut tedä värehti man, ja kõrraga tull ikk ka pääle.

Juhtu mis juhtu, a imäl oll tuust aost pääle võrriga sõitmisõ himo otsan. Hää opitunn oll.

Madli Ann Paju
Vilustõ põhikuul, 8. klass
juhendaja Aasa Liiv

Eläjäjutupreemiä

Kuis ma hindäle väiku sõbra sai

Üte lõikuskuu hummogu säädsemi hindä valmis ja võtsõmi ette autosõidu Talnahe kassipoja perrä. Olli väega herksä, tuuperäst tundu pääliina sõit seokõrd kistumalda pikk.

Peräle mi lõpus jõudsõmi.

Tsiidsopoig tull julgõlt mu mano, kai ummi suuri kõllatsidõ silmiga mullõ otsa ja ma sai kõrrapäält arvu, et taa umgi mu unistuisi Tessi. Koton peetü nimekonkursil sai võidu õkva taa nimi. Paiti tsiidsot tassakõistõ. Oi ku pehme oll timä hellepruun triipõga karv, õkva nigu mõnõl timä lõunamaa sugulasõl! Lõvva alt silestäden läts kogoni nurrumootor käümä. Tuu oll kinnitüs, et ma kah tälle miildü.

Pernanõ näüdäs meile pilte kassi sugupuust ja jagi nõvvuandit, kuis tsiidsopoja iist huult kanda. Tuu jutt läts mu kõrvust müüdä, ma mugu imehteli umma vahtsõt tsillokõist sõpra. Kuuli õnnõ tuud, et tsiidsolõ miildüs kapi otsa hüpädä ja säält ummi valduisi silmän pitä. „Olõs põnnõv!” mõtli.

Tessile es miildü kodosõidu aigu puurin olla ja tä andsõ tuust kõva naugmisõga märki. Es julgu tedä säält siski vällä laska – kes tiid, kohe hüppäs vai midä auton tetä või. Viimate ütel esä: „Mis sa kassist piinat, lasõ puuriuss vallalõ!” Tuud ma ka tei, mille pääle Tessi säält õkva mullõ üskä hüpäs. Oll mukka joba harinu, lei kõva nurru vallalõ ja lask hindäle pai tetä. Viimate jäi väikukõnõ mu üskä magama. Nõsti tä kõrvalõ tagaistmõ pääle nii tassa, ku mõisti, ja timä makus uni läts säält edesi, nika ku kodo jõudsõmi. Auto jäi saisma, kassipoig heräsi kah üles ja oll vana rahu esi. Jälki imehtüs, selle et mõtli, nigunii nakas õkva ikma ja umma immä takan otsma.

Ei tohe siski inneaigu är sõnno – üü näüdäs hoobis tõist pilti. Kukki Tessi jäi õdagu õkva magama, nakas tä üüse umma koto ja immä kõvastõ takan otsma. Rüükse uskmalda kõva helüga, nii et mi kiäki es saa maada. Esä oll hummogu kõgõ inämb torsin ja küsse: „Kas niimuudu nakas egä üü olõma?” Es ma ega imä es mõista tuu pääle mitte ku midägi kosta.

Järgmädsse üü näüdässivä õnnõs rahunõmisõ märke – midä aig edesi, toda vähämbäs rüükmist jäi.

Täämbädsel pääväl tund Tessi hinnäst mi man peris häste. Tälle otsakaemisõst om küländ, tä lüü õkva uma nurrumoodori käümä ja kõigil saa kõrrapäält hää miil. Trikke tege tä kah, õkva nii, kuis timä beebipõlvõ-pernaanõ üteli: hüppäs kapi otsa, roni kardinat piten. Ku kardinapitsile mõni suurõmb mulk mano om tegünü, ei tii kiäki tuust vällä. Uma elläi, uma sõbõr, uma kardin – mis sääl iks. Päälegi kuulusõ säändse asja iks latsõpõlvõ mano.

Kevin Vissel

Vilustõ põhikuul, 8. klass

juhendaja Aasa Liiv

Suvõjutupreemiä

Valgõmõtsah laagrih

Juulikuuh õннаhtu mul saia' Valgõmõtsa nuurilaagrihe. Veli taha-s minnä'. Mina tahtsõ. Taaga sis paksõ uma' as'a', midä sääl vaia, ja lätsi kohalõ.

Laagripaika joudõh tull' vällä, õt ma olõ sääl kotsõh joba kunagi olnu. Olõ-s laagrih, a taa laagri paigah.

Laagrih maata-as telgih, nigu ma arvssi. Mi ollimi üüd väikeisih majakõisih. Sääl oll' pall'o magamisruumõ ja sänge ka üteh suurõh majah.

Taaga, kohe majja vai kohe tarrõ minno pandas, läts veid'o aigu, magamisruum anti sünnüao perrä. Minno panti kõgõ vanõmbidõ mano.

Edimäne päiv oll' laagrieloga tutvastsaminõ. Säimi kõrda uma' asõmõ', mele kõnõldi laagri riiglist ja koh mis asi om.

Tõõnõ päiv nakas pääle hummoguvõimlõmisõ ja joosuga. Mul olõ-i midägi taa vasta.

Tõõsõst pääväst alatõh sai' latsõ' ka võimalusõ osta' kimmäl aol laagri poodist makjuisi. Ma tei ka taad mito kõrda.

Pääle võimlõmist lätsi tagasi tarrõ, õt säng kõrda säädä'. Sis pidimi minemä kogonõmisõlõ ja kullõma teedüssit. Nii tull' tetä' õga hummok. Hummogusõögist oll' mõni pudõr vai hummoguhelbe'. Süük oll' hüä, söögitarõ oll' suur ja säälsaman oll' ka puhvõt.

Õga õdagu oll' õga maja õga tarõ seltskunnal vaia tetä' määnegi etendüs. Mul tull' olla' katõh etendüseh. Om hüä miil, õt rohkõbah olõ-õs vaia olla'.

Pääle etendüst oll' disko ja niisama prii aig, kooni pidi magama minemä. Pääle esisugumaisi viimänga, tüütarri ja jõutestmisi olli' päävä' inämb-vähämb ütesagamadsõ'.

Seo aoni olõ ma kõnõlnu laagrielo häist külgist. A tah laagrih oll' ka halva, miä tegi kogõmusõ veido kurvõbast.

Edeotsah olli ma väega rahu majaga, kohe minno panti, a midä kavvõmba ma sääl olli, taad inämbä sai ma arvu, õt mõnõ' majaseldsilisõ' olõ-s kõgõ sõbralikumba'.

Tarõkaaslaisi peräst pidi ma eiski mõnikõrd patja tarvitama – mõnõ' suta-as üürahu aigu vakka olla' ja maada'. Taa oll' perüs vastamiilt – hoita üüse patja ummi tarõkaaslaisi lärmi peräst kõrvo pääl.

Kokkovõttõh tullõgi vällä, õt laagrikogõmuist riku-s kasvataja', a uma' tarõseldsilidse'.

Õgas pääle laagri taa suvõ midägi muud huvtavat olõki-is. Oll' häid ja halbu päivi, a asi oll' siski taad väärt!

Andrus Sild

Miktämäe kuul, 8. klass

juhendaja Vello Jüriöö

Unistusõjutupreemiä

Nii sai ma hindäle massina

Ütskõrd uursõ internetist Žiguli müügikuulutuisi, selle et tahtsõ hindäle massinat, millega sõitma oppi. Lõudsegi säändse, midä hindäle tahassi, ja näütsi kuulutust umalõ velele. Tä kitse tuu massina hääs. Timä oll tuul aol Soomõn tüül ja ma ütli, et tä helistägu imäle ja üteltu, et massin miildüs mullõ.

Imä võtsõ puutrist numbrõ ja helist umanikulõ, et om huvvi ja lövvämi ao kaema minnä. Järgmine päiv kõlist imä sõbralõ ja timä pidi uma puksiirautoga perrä minemä, selle et meil hindäl olõ-õs, minka massinat är tuvva. Ma esi olli tuul aol kooliga Talnan ja es saa üten minnä. Ku ma Talnast tagasi tuli, oll Žiguli joba koton. Või mul oll hüä miil! Küll ma imetli tedä iist ja takast.

Ku järgmäne koolipäiv lõppi, panni joosuga kodo ja kipõstõ massina mano. Esä tull kah sinnä ja kuun pruuvõõmi massinat käümä panda. Edimält es taha Žiguli tüüle minnä, a sõs ma löüdse, et õhuklapi trossi piät tõmbama. Pääle tuud läts poolõst püürdest käümä. Nii väega tahtõõmi esäga sõitmist pruuvi, et lätsimi ja teimi õkva põllu pääl üte tsiiro. Imä ja sõsara-vele kaiõ moro pääl, kuis mi tarõ takan kihotimi. Ku ti tiiässi, ku hää tunnõ tuu oll!

Nii ma saigi hindäle massina – ilosa helesinidse...

Martty Kerge

Orava kuul, 9. klass

juhendaja Maarika Kaldmäe

10.–12. klass

1. kotus

* * *

Üts tütrik läts mehele Tomilõ,
Tom om rikas miis.
Es saa arvu, a astõ tä pommilõ,
rahakott rahast kiis.
Kõik õnnistu, elo oll hüä,
säläh vahtõ ni läükvä kleidi.
Es olõ lavva pääl ubina, rüä,
õnnõ gurmee ni napsigi veidü.

Tütrik õnnõlik, Tom umbõ rahul,
üts õnnõ tävvendäs tõist.
Kotoh vannih vesigi vatul,
vana Tom löüdse tütriguh naist.

Elo hää nii ütél ku tõsõl –
saiõ mõlõmba soovitu elo:
Tomil verrev musomärk põsõl,
tütrikul käeh vahtsõnõ telo.

Naanõ om jummal,
uma iloga saa tä kõik,
miä taht.

Kärol Kõomägi
Vahtsõliina gümnaasium, 12. klass
juhendaja Tiia Allas

2. kotus

Üts käänuline tii

Mu tii
nakas lustilidsõlt,
ku ütspäiv sõitsõ maakunnaliiniga,
iks kodo poolõ, kohe muialõ.
Kullõlsi muusikat,
mõtli elost.
Sõs aknõst kaiõ vällä,
kae no tuud suusatajat ulli,
suusarada uulitsan ja jalan trullsaabas,
olõ-õi lummõ nigu mullu.
Tii vinüsi pikäle,
bussi taadõ oll kiroto: „Aigu om!”
A kuis sõs nii, ku olõ-õi mul aigu joht,
õkva tahassi jo jouda sinnä,

kos om minu
kodo.

Janeli Luts
Vahtsõliina gümnaasium, 12. klass
juhendaja Tiia Allas

3. kotus

Jutt Võromaa pritsiautost

Seo om lugu, kuis Võromaa tulõkistutusmassina saiva hindäle lõugahusõ. Ütel pääväl jõudsõ peräle vahtsõnõ pritsiautu. Tuusjaos, et saiasi arvu, kost massin peri om, oll vaia võrokiilset ütelüst. Minti pritsimiihi mano ja küsüti, midä massina pääle kirota. Edimädses pakuti: „Kipõt ei kohegi!” A kas kõlbab tulõkistutajal niimuudu üteldä?! Vaia midägi muud vällä mõtõlda. Mõtõldi vällä „Külh mi jõvvami!”, a pritsimiihil om tarvis iks kipõstõ jõuda. Sõs löüti, et lõugahusõs saa „Õkva tulõ!”. Tuuperäst jõudva Võromaa tulõkistutusmassina virgastõ peräle.

Triinu Tuvike
Vahtsõliina gümnaasium, 12. klass
juhendaja Tiia Allas